

GIDS AANKOPEN VOOR BELGISCHE PUBLIEKE PROJECTPARTNERS

Toepassing wet op overheidsopdrachten (België)

Versie juli 2018

Interreg
EUROPESE UNIE
Vlaanderen-Nederland
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Wetgeving	4
2.1 Europese richtlijnen	4
2.2 Belgische wetgeving	5
2.3 Soorten opdrachten	6
2.4 Aanbestedende organisaties	6
2.5 Drempelbedrag overheidsopdrachten	8
3. Soorten procedures	10
3.1 Aantal uit te nodigen kandidaten	16
3.2 De bekendmaking	17
3.3 Minimustermijnen	17
3.4 Detaillering gunningsprocedures	19
3.5 Samenvattend overzicht	19
Verklarende noten	21

1. INLEIDING

Deze gids tracht een samenvatting te geven van de meest voorkomende principes en procedures uit het overheidsopdrachtrecht voor de klassieke sectoren. De gids vervangt dus geenszins de wetgeving, en bij interpretatie- of toepassingsproblemen is het steeds de wet die primeert.

Het is belangrijk regelmatig de website www.grensregio.eu te raadplegen voor updates van deze gids.

De projecten die deelnemen aan het Interreg V programma moeten voldoen aan alle Europese en nationale wettelijke bepalingen en reglementering. Het is van belang in deze gids zowel de Europese als de op het project van toepassing zijnde nationale onderrichtingen aandachtig door te nemen.

Houd ook rekening met de aanvullingen in de rechtspraak (Hof van Justitie, Raad van State) en enkele algemene beginselen die niet uitdrukkelijk in de regelgeving zijn terug te vinden, maar wel bindend worden geacht. Ook de interne regelgeving van de organisatie moet gerespecteerd blijven.

Uiteraard moet rekening worden gehouden met de vereisten uit het "Programmareglement voor de uitvoering van het Samenwerkingsprogramma Interreg Vlaanderen-Nederland 2014-2020".

2. WETGEVING

2.1 EUROPESE RICHTLIJNEN

Op 28 maart 2014 zijn de nieuwe Europese richtlijnen overheidsopdrachten gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU. De hierna-volgende tekst is gebaseerd op de van toepassing zijnde wetgeving in maart 2016.

De principes die in het Europees Verdrag dat de werking van de Europese Unie regelt zijn opgenomen, primieren boven de nationale wetgeving. Met regelgeving wenst de Europese Unie een interne markt te creëren en vrije en eerlijke concurrentie te stimuleren. Voor de overheidsopdrachten/aanbestedingen zijn de beginselen opgenomen in volgende Europese Richtlijnen:

Richtlijn 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten

Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG

Richtlijn 2014/25/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten en houdende intrekking van Richtlijn 2004/17/EG

De Europese Richtlijnen en Europese jurisprudentie over overheidsopdrachten staan op <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=nl>

Volgende beginselen moeten altijd in aanmerking worden genomen in de toepassing van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU):
gelijke behandeling, non-discriminatie, transparantie en vrij verkeer van goederen en personen. De organisaties waarop de wetgeving van toepassing is, moeten bij de toekenning van een opdracht verplicht de concurrentie/mededinging laten meespelen en de proportionaliteit in acht nemen. Het staat hen vervolgens vrij om te kiezen voor een procedure waarbij de prijs bepalend is, dan wel de meest interessante offerte na afweging van de vooropgestelde en duidelijk omschreven criteria.

Om opdrachten voor werken, leveringen of diensten aan een ondernemer of leverancier te kunnen toewijzen, moeten overheden eerst nagaan of er een Europese aanbestedingsprocedure gevolgd moet worden.

Om te bepalen of de nationale dan wel de Europese regels van toepassing zijn is het belangrijk om weten dat niet het definitieve factuurbedrag, maar wel de (zorgvuldige) raming bepalend is.

Het geraamde bedrag moet worden berekend op de datum van verzending van de aankondiging of, wanneer er geen bekendmaking verplicht is, op de datum van aanvang van de procedure. De opzet is een zo groot mogelijke actualiteit van de raming na te streven.

De raming van de opdracht moet uitgaan van de totale duur en waarde van de opdracht. Er moet rekening worden gehouden met alle elementen die de waarde van de opdracht kunnen beïnvloeden. Er zijn specifieke regels en verduidelijkingen voor de berekening van het geraamde bedrag bij opdrachten voor werken, leveringen en diensten. Wees voorzichtig met te laag (of veel te hoog) ramen van inkopen.

In de gedelegeerde Verordening (EU) nr. 2017/2364 van de Commissie van 18 december 2017 en de Verordening (EU) 2017/23652 van de Commissie van 18 december 2017 werden de Europese drempelbedragen voor de periode 2018 tot en met 2019 vastgelegd:

- **Leveringen of diensten:** **221.000 EUR exclusief btw¹**
- **Werken:** **5.248.000 EUR exclusief btw**

Boven deze drempel dient een Europese publicatie plaats te vinden.

Opdrachten waarvan de geraamde waarde lager ligt dan de Europese drempels zijn onderworpen aan de Belgische grensbedragen. Voor België werden de drempelbedragen vastgelegd in artikel 105 van het KB plaatsing van 15 juli 2011:

- **Leveringen, diensten of werken** **144.000 EUR exclusief btw**

2.2 BELGISCHE WETGEVING

In Vlaanderen bestaat de regelgeving overheidsopdrachten uit twee wetten en twee koninklijke besluiten.

- De **basiswet van 17 juni 2016** betreffende Overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten;
- De **wet** betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten **van 17 juni 2013**. Deze wet bepaalt hoe je de informatie van de gunning moet meedelen aan de inschrijvers en op welke manier de inschrijvers beroep kunnen aantekenen tegen de beslissingen.

De uitvoering van de federale regelgeving werd verder aangevuld met volgende koninklijke besluiten:²

- Het procedurele kader is uitgewerkt in het koninklijk besluit **plaatsing van 18 april 2017**, overheidsopdrachten klassieke sectoren;
- Eens een opdrachtnemer gekend is, wordt het verdere contractueel kader uitgewerkt in het koninklijk besluit tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten en van de concessies voor openbare werken van **14 januari 2013**, het "**KB uitvoering**".

De Belgische wet- en regelgeving overheidsopdrachten is terug te vinden op <http://www.bestuurszaken.be/Belgische-regelgeving>

2.3 SOORTEN OPDRACHTEN

De wetgeving maakt een onderscheid naargelang het gaat over een overheidsopdracht voor werken², een overheidsopdracht voor leveringen of een overheidsopdracht voor diensten. Een bepaalde opdracht kan slechts één kwalificatie krijgen.

1. Een overheidsopdracht voor **werken** is de overheidsopdracht die betrekking heeft op hetzij het uitvoeren, hetzij zowel het ontwerpen als het uitvoeren van werken in het kader van één van de in bijlage I van de wet vermelde werkzaamheden of van een bouwwerk, dan wel het laten uitvoeren, met welke middelen ook, van een bouwwerk dat aan de door de aanbestedende overheid of het overheidsbedrijf vastgestelde behoeften voldoet. Een bouwwerk is het product van een geheel van bouwkundige of civieltechnische werken dat ertoe bestemd is als zodanig een economische of technische functie te vervullen.
2. Een overheidsopdracht voor **leveringen** is een andere overheidsopdracht dan een overheidsopdracht voor werken die betrekking heeft op de aankoop, leasing, huur of huurkoop, met of zonder koopoptie, van producten. Een overheidsopdracht die betrekking heeft op het leveren van producten en in bijkomende orde op plaatsing- en installatiewerkzaamheden wordt als een overheidsopdracht van leveringen beschouwd.
3. Een overheidsopdracht voor **diensten** heeft betrekking op het verlenen van diensten zoals opgesomd in bijlage II van de Wet Overheidsopdrachten. Een overheidsopdracht die zowel betrekking heeft op leveringen als op de in bijlage II bedoelde diensten, wordt als een overheidsopdracht voor diensten beschouwd indien de waarde van de desbetreffende diensten hoger is dan die van de in de opdracht opgenomen leveringen.

2.4 AANBESTEDENDE ORGANISATIES

Onder “aanbestedende diensten” wordt verstaan: de staats-, regionale en lokale overheidsinstanties, publiekrechtelijke instellingen of samenwerkingsverbanden bestaande uit één of meer van deze overheidsinstanties of één of meer van deze publiekrechtelijke instellingen.

Onder “publiekrechtelijke instelling” worden instellingen verstaan die voldoen aan alle volgende kenmerken:

- a. zij zijn opgericht voor het specifieke doel te voorzien in andere behoeften van algemeen belang dan die van industriële of commerciële aard;
- b. zij bezitten rechtspersoonlijkheid, en
- c. zij worden merendeels door de staats-, regionale of lokale overheidsinstanties of andere publiekrechtelijke lichamen gefinancierd, of hun beheer staat onder toezicht van deze instanties of lichamen, of zij hebben een bestuurs-, leidinggevend of toezichthoudend orgaan waarvan de leden voor meer dan de helft door de staat, de regionale of lokale overheidsinstanties of andere publiekrechtelijke instellingen zijn aangewezen.

Wees voorzichtig bij het concluderen dat voor uw organisatie de wet op de overheidsopdrachten niet van toepassing zou zijn (volg altijd het stroomschema publiek/niet-publiek uit het Programmareglement). Via het schema privaat of publiek in het Programmareglement Interreg V (geïntegreerd in het e-loket) kan u bepalen of u al dan niet een publieke organisatie bent.

In Vlaanderen vallen volgende organen onder de noemer “aanbestedende overheid”:

- a. de staat;
- b. de territoriale lichamen;
- c. de publiekrechtelijke instellingen;
- d. de personen, welke ook hun vorm en aard mogen zijn, die op de datum van de beslissing om tot de opdracht over te gaan:
 - opgericht zijn met het specifieke doel te voorzien in behoeften van algemeen belang die niet van industriële of commerciële aard zijn, en
 - rechtspersoonlijkheid hebben, en
 - waarvan
 - ofwel de werkzaamheden voor meer dan 50% gefinancierd worden door de overheden of instellingen vallend onder a), b) of c);
 - ofwel het beheer onderworpen is aan het toezicht van die overheden of ofwel de leden van de directie, van de raad van bestuur of van de raad van toezicht voor meer dan de helft door die overheden of instellingen zijn aangewezen
- e. de verenigingen bestaande uit één of meer aanbestedende overheden als bedoeld in a), b), c) of d).

Aan de gecumuleerde voorwaarden moet zijn voldaan op het ogenblik van de beslissing om tot een opdracht over te gaan.

De privaatrechtelijke universitaire instellingen moeten voor heel wat opdrachten ook de overheidsopdrachtenwet volgen.

Feitelijke verenigingen en lokale afdelingen, zonder eigen rechtspersoonlijkheid, vallen onder de wetgeving overheidsopdrachten wanneer hun overkoepelende moederorganisatie voldoet aan de drie cumulatieve voorwaarden.

Voor de berekening van het aandeel van de overheidsfinanciering (plus 50% van het geraamde bedrag) moeten alle bijdragen van verschillende overheden worden samengeteld die in de loop van één jaar worden ontvangen.

Belangrijk: Noch de oprichtingswijze, noch het privaatrechtelijk statuut van de entiteit (vzw, nv, bvba, ...) bepalen de kwalificatie als aanbestedende overheid. De werkelijke activiteiten zijn bepalend. Of een activiteit voorziet in behoeften van algemeen belang wordt ruim ingevuld en moet altijd beoordeeld worden in het concrete geval dat zich voordoet.

2.5 DREMPELBEDRAG OVERHEIDSOPDRACHTEN

Het overheidsopdrachtenrecht moet niet slechts vanaf het bedrag van 144.000 EUR (excl. btw) in acht genomen worden. Ook onder dat bedrag moet de concurrentie ook spelen.

Het is pas beneden het bedrag van 30.000 EUR excl. btw (opdrachten uitgeschreven vanaf 30/06/2017) dat de mogelijkheid bestaat een goed te verwerven zonder daarvoor een volledige procedure te moeten starten. De aanbesteder is wel verplicht de concurrentie te laten spelen. Bij toepassing van de zogenaamde "aanvaarde factuur" worden er niet eerst 3 prijzen opgevraagd. U bent dan vrij om een product bijvoorbeeld rechtstreeks uit een catalogus aan te kopen. Evenwel blijft het aangewezen te informeren bij diverse leveranciers. Bij herhaaldelijke aankopen beneden de 30.000 EUR excl. btw moet toch de concurrentie in de tijd spelen (niet telkens dezelfde leverancier).

Binnen de nationale regels hebben de drempels van 30.000 EUR (excl. btw) en 144.000 EUR (excl. btw) géén betrekking op de raming, maar wel op het goed te keuren bedrag op het ogenblik van de gunning. Indien de raming zich in de buurt van deze drempels bevindt, dan wordt veiligheidshalve beter de zwaardere procedure gevolgd.

Om snel en efficiënt de van toepassing zijnde regelgeving te vinden, moeten volgende vragen in volgorde worden gesteld:

1. Is het uitgesloten dat er Europees gepubliceerd moet worden?
2. Is het uitgesloten dat er nationaal gepubliceerd moet worden?
3. Volstaat het om 5 leveranciers aan te schrijven?
4. Volstaat een prijsvraag bij slechts 1 leverancier?

Het is verboden opdrachten kunstmatig op te splitsen met als doel onder een bepaalde drempel te blijven. Bij de herhaaldelijke aankoop van hetzelfde product of aanvraag tot verstrekken van dezelfde dienst, verdient het de voorkeur de voor het gezamenlijke bedrag juiste procedure toe te passen.

Soortgelijke inkopen door verschillende organisatieonderdelen van één aanbestedende overheid moeten worden samengevoegd als ze samen een drempelbedrag overschrijden.

Als een opdracht van duidelijk grensoverschrijdend belang is, dan wordt ook deze via publicatie bekendgemaakt zodat een ondernemer uit een andere lidstaat (bijvoorbeeld Nederland of Duitsland) ook op de hoogte is van de opdracht en kan meedingen, zelfs al blijft de opdracht onder de drempelwaarde voor nationale publicatie. Uit de rechtspraak blijkt dat de aanbestedende overheid het duidelijk grensoverschrijdend belang (en dus de potentiële interesse van buitenlandse ondernemers) moet toetsen aan de waarde in combinatie met de plaats van uitvoering en de technische aard van de opdracht.

Het is voor elke opdracht belangrijk te plannen en goed na te denken over wat u nodig heeft. Als u op voorhand bepaalt wat u nodig heeft, dan hebt u de tijd om de juiste procedure te kiezen en deze correct te doorlopen. Eenmaal de aankoopprocedure gestart is, mag u meestal geen wijzigingen meer aanbrengen. Vermijd het overschrijden van drempelbedragen als gevolg van verlenging van overeenkomsten. Het kan interessant zijn herhalingsaankopen of herhalingsopdrachten al te voorzien in uw initiële aankoopprocedure. De toepassing van

raamovereenkomsten voor meerdere jaren (maximum 4 jaar) kan problemen voorkomen. Vermijd ook door tijdgebrek ten onrechte niet de juiste procedure te volgen. In het kader van een Interreg-project is het onwaarschijnlijk dat er sprake is van hoogdringendheid zoals bedoeld in de wet. De uitzonderingsregels in de wet zijn te vermijden bij twijfel.

Organisaties trachten het overheidsopdrachtenrecht soms te omzeilen door bijvoorbeeld:

- het "uitbesteden" van een opdracht aan een organisatie die niet onder het toepassingsgebied valt;
- de splitsing van een opdracht (om onder de drempelbedragen te komen);
- het invoeren van uitzonderingen (omwille van technische of artistieke redenen, dringendheid, specificiteit, ...);
- de afsplitsing van eenzelfde opdracht per project of per dienst van de organisatie;

De geldende rechtspraak toont echter dat bij een vermoeden van misbruik, omzeiling, ... van de regelgeving, de aanbestedende overheid vaak in het ongelijk wordt gesteld. In geval van twijfel is het raadzaam om vooraf het advies van een expert in te winnen of om uit zorgvuldigheid de opdracht ruimer bekend te maken en af te zien van afwijkingen in de procedure of het contract.

3. SOORTEN PROCEDURES

Het uitgangspunt van de plaatsingsprocedure is het laten spelen van de concurrentie op de vrije markt.

Het gunnen van de opdracht gebeurt altijd op basis van de economisch meest voordelige inschrijving (hierna afgekort als 'EMVI').

Het EMVI wordt (naar keuze) vastgesteld

1. op basis van de prijs
2. op basis van de kosten
 - Dit criterium houdt rekening met de kosteneffectiviteit, zoals de levenscycluskosten. Het kostencriterium is ruimer dan het prijscriterium. Het omvat immers zowel de prijs als andere economische kosten verbonden aan aankoop en eigendom.
3. rekening houdend met de beste 'prijs - kwaliteitsverhouding'.
 - Dit criterium wordt vastgesteld op basis van de prijs of de kosten alsook criteria waaronder kwalitatieve, milieu- en/of sociale aspecten, die verband houden met het voorwerp van de betrokken opdracht.

Vb : kwaliteit, organisatie, klantenservice en technische bijstand.

Als de opdracht duidelijk afgelijnd en door de aanbestedende overheid gedetailleerd is uitgewerkt dan kan prijs volstaan als enige gunningscriterium. Als echter van de inschrijvers een eigen kwalitatieve of technische inbreng wordt verwacht, dan zullen meerdere gunningscriteria aangewezen zijn om deze eigen inbreng op een goede wijze te kunnen beoordelen.

De in het bestek of aankondiging vermelde criteria bij de offertevraag moeten betrekking hebben "op de aard van de te verrichten prestatie of op de wijze van uitvoering ervan" (bv. kwaliteit van de producten of prestaties, prijs, technische waarde, sociale of duurzaamheidscriteria, esthetische en functionele kenmerken, gebruikskosten, klantenservice, leveringstermijn, uitvoeringstermijn). Niet toegelaten zijn criteria betreffende diegene die de prestatie verricht (bv. omzetcijfers of referenties van de inschrijver). De beoordeling van de gunningscriteria moet worden opgenomen in de gunningsbeslissing.

Voor opdrachten onder de Europese drempels worden de gunningscriteria best in volgorde van afnemend belang vermeld. Om aan de transparantieverplichting te voldoen, wordt aangeraden een gewicht toe te kennen aan de criteria. Voor opdrachten vanaf de Europese drempels is het verplicht aan elk gunningscriterium een gewicht toe te kennen.

OPENBARE EN NIET - OPENBARE PROCEDURE (ARTIKEL 36&37 VAN DE WET VAN 17/06/2016)

De openbare en niet - openbare procedure zijn de standaardprocedures die steeds vrij mogen worden gekozen.

De **openbare procedure** (voorheen de open aanbesteding en de open offerteaanvraag) is de plaatsingsprocedure waarbij elke belangstellende ondernemer naar aanleiding van een

aankondiging van een opdracht een offerte mag indienen.

Het is een procedure in één stap. Bij publicatie wordt de opdracht in het Bulletin der Aanbestedingen en/of Publicatieblad van de EU bekendgemaakt en vervolgens kan iedere geïnteresseerde inschrijver meteen een offerte indienen. De offertes moeten dan ook voldoen aan de in het bestek gestelde uitsluitingscriteria en de kwalitatieve selectiecriteria. De **niet - openbare procedure** (voorheen de beperkte aanbesteding en de beperkte offerteaanvraag) is een procedure in twee stappen. De opdracht wordt bekendgemaakt in het Bulletin der Aanbestedingen en/of het Publicatieblad van de EU en vervolgens kunnen geïnteresseerden een aanvraag tot deelneming indienen. Uit de binnengekomen aanvragen tot deelneming maakt de aanbestedende overheid dan een selectie van kandidaten op basis van de kwalitatieve selectiecriteria zoals bepaald in de selectieleidraad (= stap 1). De geselecteerde kandidaten krijgen het bestek toegestuurd en dienen een offerte in. De aanbestedende overheid kiest vervolgens de meest voordelige offerte op basis van de gunningscriteria zoals bepaald in het bestek (= stap 2).

Bij de **niet - openbare procedure** wordt het aantal inschrijvers 'beperkt'. Dit betekent niet dat de overheid zelf een aantal kandidaten kan aanschrijven voor het indienen van een offerte: een bekendmaking is altijd verplicht. Een beperkte procedure garandeert aldus een zelfde graad van mededinging als de open procedure aangezien in eerste instantie iedere geïnteresseerde zich kandidaat kan stellen.

De beperking van het aantal inschrijvers kan efficiëntievoordelen opleveren, bijvoorbeeld wanneer veel offertes verwacht worden of indien het om complexe opdrachten met navenante offertes gaat.

ONDERHANDELINGSPROCEDURE ZONDER VOORAFGAANDE BEKENDMAKING (ARTIKEL 42 VAN DE WET VAN 17/06/2016)

De aanbestedende overheid kan vrij een aantal potentiële kandidaten uitnodigen om een offerte in te dienen. Het is aangewezen (hoewel niet wettelijk verplicht) om ten minste 3 potentiële kandidaten te raadplegen, zodat geen afbreuk wordt gedaan aan de algemene principes van mededinging. Na het ontvangen van de offertes, kan de aanbestedende overheid met één of meerder kandidaten onderhandelen over de voorwaarden van de opdracht.

De opdracht wordt niet in het Bulletin der Aanbestedingen of het Publicatieblad van de EU bekendgemaakt.

De overheidsopdrachten mogen enkel worden geplaatst bij onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking maar, indien mogelijk, na raadpleging van meerdere aannemers, leveranciers of dienstverleners in de volgende gevallen:

1° in het geval van een overheidsopdracht voor werken, leveringen of diensten wanneer:

- a. De goed te keuren uitgave niet hoger is dan (bedragen zonder btw):
 1. Het Europese drempelbedrag van 221.000 EUR voor de opdrachten voor diensten inzake arbeidsbemiddeling en vervoer ondersteunende diensten en voor diensten inzake onderzoek en ontwikkeling;
 2. 144.000 EUR voor alle andere opdrachten;
 3. 100.000 EUR voor elk perceel van een opdracht waarvan het geraamde totaalbedrag

de Europese drempels niet bereikt, op voorwaarde dat het samengevoegde bedrag van deze percelen niet meer dan 20% van het geraamde totaalbedrag bedraagt;

Het is niet toegestaan om de uitgave te ramen op minder dan de drempelwaarde en deze nadien bij de feitelijke gunning toch te overschrijden. Bij de bepaling van het bedrag van de opdracht moet rekening worden gehouden met de totale kostprijs van de opdracht, ook al is deze over meerdere jaren gespreid of over meerdere percelen verdeeld. Het artificieel splitsen van opdrachten om onder 144.000 EUR te vallen is verboden.

Wanneer gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid "aanvaarde factuur" (bedrag onder de 30.000 EUR), is het aangeraden toch verschillende potentiële deelnemers te raadplegen (vb. telefonisch, internet, ...) en een bestelbon te bewaren.

- b. Voor zover dit strikt noodzakelijk is, ingeval de termijnen voor de openbare of niet - openbare procedure of de mededingingsprocedure met onderhandelingen wegens dwingende spoed, voortvloeiende uit onvoorzienbare gebeurtenissen voor de aanbestedende overheid, niet in acht kunnen worden genomen. De ter rechtvaardiging van de dwingende spoed ingeroepen omstandigheden mogen in geen geval aan de aanbestedende overheid te wijten zijn;

In het kader van een Interreg-project is het onwaarschijnlijk dat er sprake is van hoogdringendheid zoals bedoeld in de wet.

- c. De werken, leveringen of diensten om technische of artistieke redenen of omwille van de bescherming van alleenrechten, slechts aan één bepaalde aannemer, leverancier of dienstverlener kunnen worden gegund

2° in het geval van een overheidsopdracht voor werken of diensten wanneer:

Het gaat om een herhaling van soortgelijke werken of diensten op voorwaarde dat deze werken of diensten overeenstemmen met een basisproject en dit project het voorwerp uitmaakte van een oorspronkelijke opdracht die geplaatst werd bij een openbare procedure. Het basisproject dient de omvang van de eventuele aanvullende werken of diensten evenals de voorwaarden waaronder deze worden gegund, te vermelden. De mogelijkheid om deze procedure aan te wenden, dient bij het in mededinging stellen van de eerste opdracht, vermeld te worden. Het geraamde totaalbedrag van de oorspronkelijke opdracht, dient de herhalingen of aanvullingen reeds te bevatten voor het al dan niet bereiken van Europese drempels voor bekendmaking. Bovendien moet de gunning van deze herhalingsopdrachten, binnen de drie jaar gebeuren, na sluiting van de oorspronkelijke opdracht.

3° in het geval van een overheidsopdracht voor leveringen en diensten tegen bijzondere gunstige voorwaarden

Hetzij bij een leverancier die definitief zijn handelsactiviteiten stopzet, hetzij bij curatoren, de met een overdracht onder gerechtelijk gezag gelaste mandatarissen of vereffenaars van een faillissement, een gerechtelijke reorganisatie of een in de nationale wetgevingen of reglementeringen bestaande procedure van dezelfde aard.

4° in het geval van een overheidsopdracht voor leveringen

- a. Het producten betreft die uitsluitend voor onderzoek, proefneming, studie of

ontwikkeling worden vervaardigd. Deze bepaling geldt niet voor de productie in grote hoeveelheden met het doel de commerciële haalbaarheid van het product vast te stellen of de kosten van onderzoek en ontwikkeling te delgen;

- b. Aanvullende leveringen te verrichten zijn door de oorspronkelijke leverancier, die ofwel bestemd zijn voor de gedeeltelijke vernieuwing van leveringen of installaties voor courant gebruik, ofwel voor de uitbreiding van bestaande leveringen of installaties, wanneer verandering van leverancier de aanbestedende overheid ertoe zou verplichten apparatuur aan te schaffen met andere technische eigenschappen, zodat onverenigbaarheid ontstaat of zich bij gebruik en onderhoud onevenredige technische moeilijkheden voordoen. De looptijd van deze opdrachten en nabestellingen mag in regel de drie jaar niet overschrijden;
- c. Het gaat om op een grondstoffenmarkt genoteerde en aangekochte leveringen;
- d. Het gaat om de aankoop van leveringen tegen bijzonder gunstige voorwaarden, hetzij bij een leverancier die definitief zijn handelsactiviteit stopzet, hetzij bij curatoren, de met een overdracht onder gerechtelijk gezag gelaste mandatarissen of vereffenaars van een faillissement, een gerechtelijke reorganisatie of een in de nationale wetgevingen of reglementeringen bestaande procedure van dezelfde aard.

5° in het geval van een overheidsopdracht voor diensten wanneer:

De betrokken opdracht op een prijsvraag volgt en, overeenkomstig de toepasselijke regels, moet worden gegund aan de winnaar of aan één van de winnaars van de prijsvraag. In dit laatste geval moeten alle winnaars worden uitgenodigd om aan de onderhandelingen deel te nemen.

Ga bij een vraag voor goedkeuring van aanvullende leveringen of herhaling van soortgelijke werken of diensten VOORAF grondig na dat er geen twijfel mogelijk is dat dit in het kader van de lopende opdracht kan worden toegewezen aan de oorspronkelijke ondernemer.

In het uitzonderlijke geval er een aankoop gedaan moet worden waarvoor een projectpartner maar bij één leverancier terecht kan (er zijn geen andere partijen op de markt die het goed of dienst kunnen leveren), is er geen vrije marktkeuze. Voor de uitzonderlijke gevallen waarin er een gedwongen keuze voor een leverancier is, dient dit te zijn onderbouwd. Uit onderbouwende documentatie moet blijken dat inderdaad geen keuzemogelijkheid voor een andere leverancier bestaat (bijvoorbeeld wegens een decreet of wettelijke verplichting). Dergelijke documentatie dient in de projectadministratie te worden opgenomen.

MEDEDINGINGSPROCEDURE MET ONDERHANDELING (ARTIKEL 38 VAN DE WET VAN 17/06/2016)

Een plaatsingsprocedure waarbij elke belangstellende ondernemer naar aanleiding van een aankondiging van een opdracht, een aanvraag tot deelneming mag indienen. Vervolgens mogen alleen de geselecteerde kandidaten een offerte indienen. Hierna kan er over de voorwaarden van de opdracht onderhandeld worden met de geselecteerde kandidaten.

De aanbestedende overheid kan in de volgende gevallen gebruik maken van deze plaatsingsprocedure:

1° met betrekking tot werken, leveringen of diensten die aan één of meer van de volgende criteria voldoen:

- a. Er niet kan worden voorzien in de behoeften van de aanbestedende overheid zonder aanpassing van onmiddellijk beschikbare oplossingen;
- b. Ze bevatten Ontwerp – of innovatieve oplossingen;
- c. Er niet kan worden gegund zonder voorafgaande onderhandeling wegens specifieke omstandigheden die verband houden met de aard, complexiteit of de juridische en financiële voorwaarden of wegens de daaraan verbonden risico's;
- d. De toegang tot de opdracht overeenkomstig artikel 15 wordt gereserveerd en het geraamde bedrag van de opdracht, alsook het bedrag voor Europese bekendmaking niet wordt bereikt;
- e. De technische specificaties kunnen niet voldoende worden vastgesteld op basis van norm, Europese technische beoordelingen, een gemeenschappelijke technische specificatie of op basis van een technisch referentiekader zoals vermeld in artikel 2 WOO, 45° tot 48°
- f. Het geraamde bedrag van de opdracht excl. btw de Europese drempel niet bereikt:
 - 750.000 EUR voor de opdrachten voor werken
 - 221.000 EUR voor de opdrachten voor leveringen en diensten

2° m.b.t. werken, leveringen of diensten wanneer:

enkel onregelmatige of onaanvaardbare offertes werden ingediend naar aanleiding van een openbare of niet – openbare procedure.

Tijdens de onderhandelingen verzekert de aanbestedende overheid de gelijke behandeling van alle inschrijvers. Zij verstrekt in het bijzonder geen discriminerende informatie die bepaalde inschrijvers kan bevoordelen.

VEREENVOUDIGDE ONDERHANDELINGSPROCEDURE MET VOORAFGAANDE BEKENDMAKING

Bij deze vorm van onderhandelingsprocedure met bekendmaking verloopt de procedure in één stap. Na de bekendmaking van de opdracht kan eenieder een offerte indienen. De aanbestedende overheid kan vervolgens met één of meerdere kandidaten over de voorwaarden van de opdracht onderhandelen.

De vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking kan alleen onder volgende voorwaarde:

- a. het geraamde opdrachtbedrag (excl. btw) mag de Europese drempels niet bereiken (leveringen en diensten 221.000EUR). Voor werken mag het bedrag van 750.000 EUR niet bereikt worden;

De vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking biedt een handig alternatief voor de openbare procedure omdat de mogelijkheid behouden blijft om te onderhandelen. Tevens is de indieningstermijn voor deze procedure kort.

DE CONCURRENTIEDIALOOG (ARTIKEL 39 VAN DE WET VAN 17/06/2016)

Een plaatsingsprocedure waarbij elke belangstellende ondernemer naar aanleiding van een aankondiging van een opdracht een aanvraag tot deelneming mag indienen en waarbij de aanbesteder een dialoog voert met de geselecteerde kandidaten, teneinde meer oplossingen uit te werken die aan de behoefte van de aanbesteder voldoen.

In tegenstelling tot de WOO 2006, mag de concurrentiedialoog veel ruimer gebruikt worden, Deze procedure kan voortaan in dezelfde gevallen gebruikt worden als de mededingingsprocedure met onderhandelingen, uitgezonderd in de gevallen van art 38 §1,1° e) en f). (zie ook bij mededingingsprocedure met onderhandelingen 1° e) & f))

INNOVATIEPARTNERSCHAP (ARTIKEL 40 VAN DE WET VAN 17/06/2016)

Deze nieuwe procedure kan worden gebruikt wanneer er een behoefte is aan innovatieve producten, diensten of leveringen en de aanschaf van reeds op de markt beschikbare producten, diensten op leveringen niet in de behoefte kan voorzien. De aanbesteding wordt via deze procedure in staat gesteld een partnerschap op lange termijn aan te gaan. Deze innovatie bestaat uit toepassingen, om maatschappelijke problemen op te lossen of om de Europese strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei te ondersteunen.

Deze procedure kan enkel gegund worden op basis van het criterium van de beste prijs-kwaliteitsverhouding. De aanbestedende overheid kan beslissen om ofwel met één of met meerdere partners in zee te gaan die afzonderlijke onderzoek - en ontwikkelingsactiviteiten voor hun rekening nemen.

3.1 AANTAL UIT TE NODIGEN KANDIDATEN

Gezien de openbare procedure die door middel van de publicatie in het e-procurement systeem (Bulletin der Aanbestedingen, eventueel ook in het Publicatieblad EU) iedere geïnteresseerde kandidaat toelaten een offerte in te dienen, is het aantal inschrijvers nooit op voorhand bepaalbaar en zijn hierover geen vereisten vastgelegd.

De niet - openbare procedure, de mededingingsprocedure met onderhandelingen, de concurrentiedialoog, innovatiepartnerschap zijn tweestapsprocedures. Hier wordt eerst een selectie gemaakt uit de geïnteresseerde inschrijvers, de zogenaamde kwalitatieve selectie, waarna de geselecteerden vervolgens worden uitgenodigd een offerte in te dienen. Bij de niet - openbare procedure moeten er minstens 5 inschrijvers uitgenodigd worden om een offerte in te dienen, voor zover er 5 geschikte kandidaten (na kwalitatieve selectie) zijn.

Bij een mededingingsprocedure met onderhandelingen, concurrentiegerichte dialogen en innovatiepartnerschappen moeten minstens 3 inschrijvers een uitnodiging ontvangen om een offerte in te dienen, voor zover er 3 geschikte kandidaten zijn. Het aantal uitgenodigde kandidaten moet in elk geval volstaan om daadwerkelijke mededinging te waarborgen.

Het vereiste minimum aantal kandidaten slaat op het uitnodigen tot het indienen van een offerte. Er wordt met andere woorden niet geëist dat er ook daadwerkelijk respectievelijk 5 of 3 offertes ingediend worden.

Bij de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking wordt het sterk aangeraden tenminste 3 potentiële kandidaten te raadplegen. Dit is echter geen wettelijke verplichting.

3.2 DE BEKENDMAKING

Hoewel ook een aantal private websites de mogelijkheid bieden om de publicaties te doen, wordt best het platform e-notification op www.publicprocurement.be gebruikt voor de bekendmaking (nationaal of Europees). Het e-tendering platform kan offertes elektronisch ontvangen en verwerken.

De **vooraankondiging** betreft alle opdrachten die de overheid zinnens is te gunnen in het raam van een bepaald programma of begrotingsjaar. De bekendmaking van de vooraankondiging is facultatief, behalve als de aanbestedende overheid de standaardtermijn voor de aanvragen tot deelneming of voor het indienen van de offertes wil verkorten.

De **aankondiging van de opdracht** in de e-procurement toepassing is verplicht voor opdrachten boven de 144.000 EUR exclusief btw in geval van gunning via openbare & niet – openbare procedure of mededingingsprocedure met onderhandelingen. Indien de Europese drempels overschreden worden is tevens een aankondiging in het Publicatieblad van de EU vereist. Indien je publiceert via e-notification, kan je aanvinken of de opdracht enkel in het Bulletin der Aanbestedingen, of ook in het Europees publicatieblad moet verschijnen.

De **aankondiging van de gegunde opdracht** is verplicht voor alle Europese opdrachten, zelfs voor opdrachten die tot stand komen via onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking (en waarvoor dus geen aankondiging van de opdracht werd bekendgemaakt). Die aankondiging moet binnen 48 dagen na de gunning van de opdracht verstuurd worden (de aanbestedende overheid moet de datum van versturing van de aankondiging kunnen aantonen).

3.3 MINIMUMTERMIJNEN

Onderstaande minimumtermijnen gelden tussen de versturing van de aankondiging van de opdracht en de ontvangst van de offertes of van de aanvragen tot deelneming (kandidaturen). De termijnen zijn in kalenderdagen uitgedrukt. De termijnen zijn netto termijnen waarbij zowel de dag van de verzending als de uiterste dag van indiening niet meetellen.

MINIMUMTERMIJNEN VOOR OFFERTES OF KANDIDATUREN	
BELGISCHE EN EU- BEKENDMAKING	
OPENBARE PROCEDURE	<p>35 dagen, 30 dagen mits de offertes ingediend worden via de elektronische weg. (e-Tendering)</p> <p>Versnelde procedure: 15 kalenderdagen, mits dringende redenen of mits een vooraankondiging werd bekendgemaakt</p>
NIET-OPENBARE PROCEDURE	<p>30 dagen voor kandidaatstellingen</p> <p>Versnelde procedure: 15 dagen, alleen bij dringende redenen</p>
	<p>30 dagen voor offertes. 25 dagen mits de offertes via de elektronische weg worden ingediend.(e-Tendering)</p> <p>Versnelde procedure: 10 kalenderdagen, mits dringende redenen of mits een vooraankondiging werd bekendgemaakt.</p>
MEDEDINGINGSPROCEDURE MET ONDERHANDELINGEN	<p>30 dagen voor kandidaatstellingen</p> <p>Versnelde procedure: 15 dagen, alleen bij dringende redenen</p>
	<p>30 dagen voor eerste offerte. 25 dagen mits de offertes langs de elektronische weg worden ingediend.(e-Tendering)</p> <p>Versnelde procedure: 10 dagen bij dringende redenen of mits een vooraankondiging werd bekendgemaakt.</p>
VEREENVOUDIGDE ONDERHANDELINGSPROCEDURE MET VOORAFGAANDE BEKENDMAKING	<p>22 dagen voor de eerste offerte.</p> <p>Versnelde procedure: 10 kalenderdagen, mits dringende redenen of mits een vooraankondiging werd bekendgemaakt.</p>
CONCURRENTIEDIALOOG	30 dagen voor kandidaatstellingen
INNOVATIEPARTNERSCHAP	30 dagen voor kandidaatstellingen

3.4 DETAILLERING GUNNINGSPROCEDURES

Voor de gedetailleerde regels voor het gunnen van een overheidsopdracht heeft het departement bestuurszaken van de Vlaamse overheid een gunningdraaiboek uitgewerkt. Zie <https://overheid.vlaanderen.be/e-draaiboek-overheidsopdrachten>

Deze website zal naar verwachting worden geactualiseerd in de loop van 2017.

Van het onderzoek van de offertes wordt een gunningsverslag opgesteld en op basis van dat verslag wordt een gemotiveerde gunningsbeslissing opgemaakt.

Indien de resultaten van de offertes niet voldoen aan de vooropgestelde bedoelingen of indien de ingediende bedragen boven de oorspronkelijk voorziene budgetten liggen, kan worden beslist af te zien van het plaatsen van de opdracht. Ook in dat geval moet een gemotiveerde beslissing van niet-plaatsing worden opgemaakt, eventueel met de beslissing om de plaatsingsprocedure over te doen.

De inschrijvers moeten onmiddellijk na het nemen van een gunningsbeslissing op de hoogte worden gebracht, met vermelding van de vernietigingsmogelijkheid en de modaliteiten van de vernietigingsvordering (toepassing van de Wet Rechtsbescherming van 17 juni 2013). De informatieplicht maakt een onderscheid tussen de informatieverplichtingen voor opdrachten tot 144.000 EUR exclusief btw en de grotere opdrachten. Het is aan te raden een veilige wachtermijn te respecteren tussen de gunningsbeslissing en de contractsluiting. Een wachtermijn van 15 dagen is verplicht bij opdrachten vanaf de Europese drempel en bij werken, vanaf de helft van de Europese drempel. Onder deze drempels wordt aangeraden vrijwillig een wachtermijn in acht te nemen, om iedereen in de mogelijkheid te stellen te reageren op de gunningsbeslissing. Na afloop van die termijn kan worden overgegaan tot sluiting van de opdracht, waardoor een contractuele verbintenis tot stand komt.

3.5 SAMENVATTEND OVERZICHT

Opdracht voor een bedrag **lager dan 30.000 EUR** exclusief btw (werkelijk bedrag van de goed te keuren uitgave):

De opdracht komt tot stand op basis van de aanvaarding van de factuur. Er is geen bestek opgemaakt en geen gunningswijze bepaald. Dat sluit niet uit dat de concurrentie wordt geraadpleegd in de mate van het mogelijke. De opdracht kan vastgesteld worden aan de hand van een gewone aanvaarde factuur, dus zonder voorafgaand schriftelijk bewijs dat het contractuele verband vaststelt. De bepalingen van de algemene uitvoeringsregels moeten niet worden toegepast (bv. regels borgstelling niet van toepassing).

Opdracht voor een bedrag gelijk aan of **hoger dan 30.000 EUR** exclusief btw (werkelijk bedrag van de goed te keuren uitgave) en gelijk aan of lager dan 144.000 EUR exclusief btw (werkelijk bedrag van de goed te keuren uitgave):

De opdracht kan tot stand komen bij onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking als het werkelijke bedrag van de opdracht niet hoger is dan 144.000 EUR exclusief btw. Er dienen minstens 3 offertes aangevraagd te worden. Er dienen geen 3 offertes ontvangen te worden, maar bij controle moet bewezen kunnen worden dat 3 offertes werden opgevraagd.

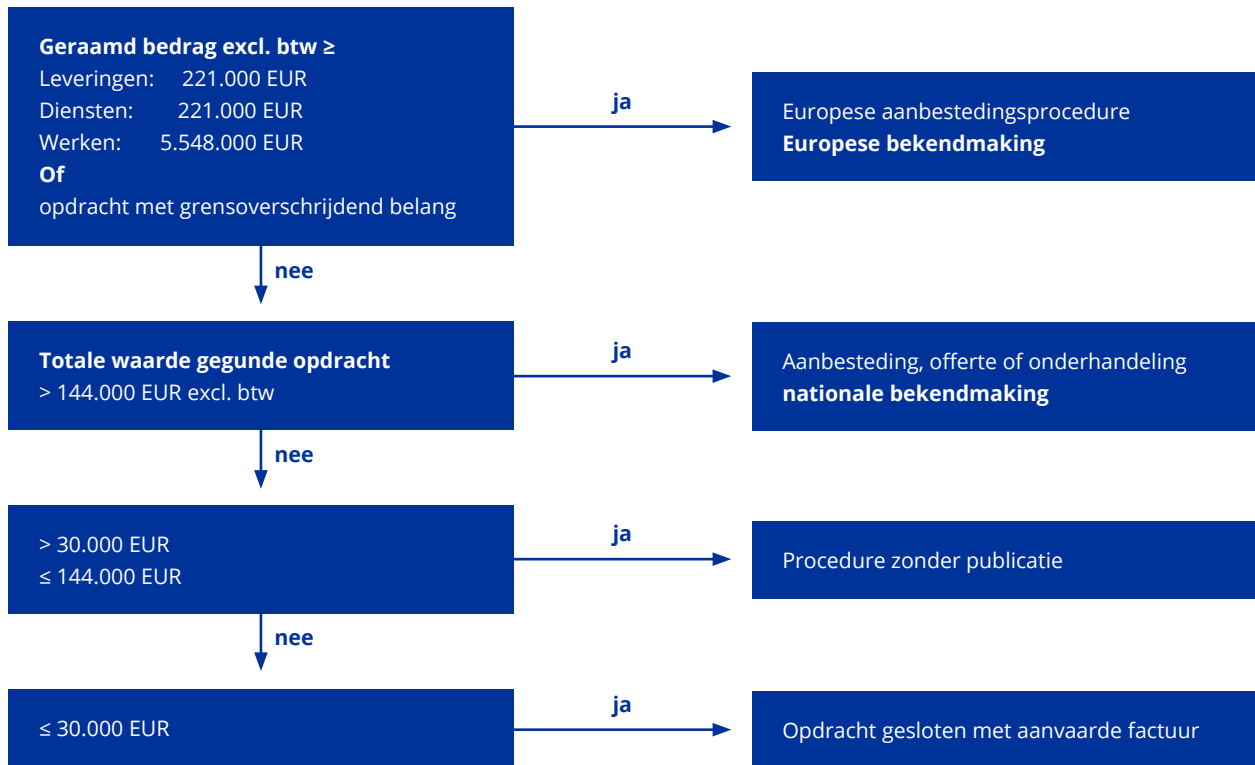
Uitzonderlijk is het soms niet mogelijk om 3 offertes te vragen. De projectpartner moet uitgebreid aantonen dat vóór de start van de procedure onderzocht werd waarom de uitzondering van toepassing was en hiervan een verslag maken. De ervaring leert dat de uitzonderingen zeer eng geïnterpreteerd worden en daarom in de praktijk zelden van toepassing zijn. Er wordt aangeraden om advies in te winnen om na te gaan of de uitzondering daadwerkelijk van toepassing is.

Opdracht voor een bedrag **hoger dan 144.000 EUR** exclusief btw (werkelijk bedrag van de goed te keuren uitgave):

Vanaf dit bedrag mag de opdracht via een mededingingsprocedure met onderhandelingen of een vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met bekendmaking tot stand komen. Aankondiging van de opdracht is steeds verplicht (indien boven Europese drempels ook aankondiging in het Publicatieblad van de EU).

De overige plaatsingsprocedures kunnen gebruikt worden onder bepaalde voorwaarden. In geval van onderhandeling met bekendmaking is aankondiging van de opdracht steeds verplicht (indien boven Europese drempels ook aankondiging in het Publicatieblad van de EU). De vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking mag gekozen worden indien de raming van de opdracht lager is dan 221.000 EUR exclusief btw (750.000 EUR voor werken).

Indien gebruik wordt gemaakt van de uitzonderingen, zal een verantwoording noodzakelijk zijn. De projectpartner moet aantonen dat onderzocht werd waarom de uitzondering van toepassing was en moet hiervan een verslag maken. De ervaring leert dat de uitzonderingen eng geïnterpreteerd worden en in de praktijk zelden van toepassing zijn.

VERKLARENDE NOTEN

¹ 135.000 EUR exclusief btw voor centrale overheidsinstanties (FOD, RVA, RIZIV,... zie bijlage 1 van Richtlijn 2014/24/EU).

² In een overheidsopdracht voor werken kunnen ook een beperkt aantal leveringen (vb. sanitair) en/of diensten (vb. ereloonnota landmeter) zijn opgenomen. Het is de overheersende opdracht, meestal werken, die bepalend is voor de bepaling van het soort opdracht.

MEER INFO?

Interreg Vlaanderen-Nederland

Lozanagebouw (4de verdieping)
Lange Lozanastraat 223
B-2018 Antwerpen
+32 (0)3 240 69 20
info@grensregio.eu
www.grensregio.eu